

Kyy rauhoitettu – kesäkuun alussa astui voimaan uusi luonnonsuojelulaki

Retkeilet sitten yksin, porukalla tai koiran kanssa, muista, että kyympureman sattuessa neste ja lepo ovat parhaat lääkkeet.

Kaikki suomalaiset tuntevat kyy, joka on maamme ainoa myrkyllinen käärme. Kesäkuun alussa astui voimaan uusi luonnonsuojelulaki, jonka myötä kyy pääsi rauhoitettujen eläinten joukkoon. Kyy tappamiseen tulee olla perusteltu syy, eikä kyytä saa häiritä tai aiheuttaa ottaa kiinni.

Vaikka kyytä usein pelätään, sen purema on harvoin ihmiselle vaarallinen.

– Perusterveelle aikuiselle kyy purema aiheuttaa lähinnä turvotusta, rakkuloita ja kipua purema-alueella sekä huonovointisuutta ja päänsärkyä. Purema-alueen hankaamista tulisi välttää, ja samoin sen raajan liikuttamista, johon kyy on purrut. Raajan voi vaikka lastoittaa lepoasentoon. Nesteytys on ensisijaisen tärkeää muistia. Kortisonitabletin tai kyyppakkauksen voi tuki ottaa, mutta sen tehosta ei ole näyttöä. Tulehduskipulääkkeitä, kuten Buranaa, ei pidä ottaa, MediYlläksen lääkäri **Katja Kuusimäki** kertoo.

Kuusimäki vinkkaa, että netistä löytyy Duo-decimin Terveyskirjasto, jossa on tarkat ohjeet kyy pureman varalta.

– Jos kyy puree, tulisi aina ottaa yhteys lääkäriin. Jos on allerginen kyy myrkylle, puremasta voi aiheutua hengitysteiden turpoamista, tajunnantason heikkenemistä ja verenpaineiden heilahtelua.

Kuusimäki muistuttaa, että jäykkäkouristusrokotuksen on hyvä olla voimassa.

– Eikä pelkästään käärmeiden takia, vaan kaikenlaisen maastossa ja pihassa touhuamisen varalta. Jäykkäkouristuksen voi saada vaikka ruusun piikin pistosta tai multaista jutuista.

Ei kyyppakkausta koiralle

Toisin kuin ihmiselle, koiralle kyy pistos on lähtökohtaisesti aina hengenvaarallinen. Äkäslompolossa kotivastaanottoa pitävä eläinlääkäri **Markus Kiili** kertoo, että tänäkin kesänä hänellä on ollut potilaana jo pari koiraa, joita on purrut kyy.

– Nämä ovat olleet molemmat lieviä tapauksia. Kummassakin oli kyseessä iso vanha kyy, ja nehan osaavat säädellä myrkyt määrää. Nuoret kyyt ovat vaarallisimpia, ne tuikkaavat aina kaiken myrkyt kerralla, Kiili sanoo.

Vaikka apteekeissa myydään kyyppakkausta, sitä ei saa antaa koiralle.

– Kortisoni vaikuttaa munuaisiin haitallisesti ja pahentaa myrkyt vaikutusta, Kiili kertoo.

– Kyy purema koiraa pitäisi saada nopeasti nesteytykseen, jotta myrkky saadaan huuhteltua pois munuaisista. Koiraa ei saa kävellä, vaan se kannetaan autoon ja tuodaan eläinlääkärille nesteytykseen.

Entä jos retkeilee koiran kanssa erämaaolosuhteissa ja lähimmälle tielle on matkaa kymmeniä kilometrejä?

– Silloin koiraa pitää saada juomaan mahdoll-

isimman paljon. Koiraa menee helposti sömättömäksi ja juomattomaksi, mutta monesti auttaa, kun keittää lihalientä tai kalalientä, josta saa nesteeseen vähän makua. Jos tielle on pitkä matka eikä koiraa jaksa kantaa, voi olla parempi, että koiraa lepää kuin että se kävelisi.

Karkoituskikat käyttöön

Kesäkuun lämpiminä viikkoina kyyt on tehty havaintoja Äkäslompolon kylältä, Lompolontien ja Karhukoantien tuntumasta. Katja Kuusimäki törmäsi parin päivän sisällä kolmeen kyyhyyn, joista yksi kiemurteli Kuusimäen pihatiellä.

– Olen suojannut nyt pihaa ja omia koiriani kyyiltä luonnonkikkoja käyttäen. Ripottelin tuhkaa pihan reunuille ja suihkuttelin etikkaa terassille. Nurmikko on hyvä myös pitää matalana.

Markus Kiili ei ole onnistunut bongaamaan yhtään kyytä Ylläksen alueella viimeiseen kymmeneen vuoteen.

– Olen sentään panostanut asiaan ja yrittänyt jo vuosikautia saada kyyistä valokuvaa. Ilmeisesti tömistelen liikaa liikkuessani. Täytyy käydä katsomassa, miten pehmeä askel Katjalla oikein on, Kiili nauraa.

Satu

Kuvitus: Tanja Kaulanen

Hellesäällä kyy etsii viennystä ja saattaa tulla pihapiiriin

Ylläksellä kyyt yleensä pysyttelevät näkymättömissä ja poissa poluilta. Niihin voi törmätä todennäköisimmin tunturin rinteillä lämmittelemässä auringossa.

Vaihtolämpöisen käärmeen kehon lämpötila vaihtelee ympäristön mukaan. Kun kyy keho lämpenee turhan paljon ja se kaipa viennystä, kyy saattaa luikerrella ihmisten pihapiiriin.

Suurimmat matkustelut kyy tekee talvehtimispaikan ja kesäeläinalueen välillä, mikä voi olla enimmillään kaksi kilometriä. Tavallista on, että kyykäärme viettää noin kilometrin alueella koko elämänsä. Vaikka käärmeet lähtevät helteellä liikkeelle, eivät ne siis pitkälle vaella.

Ihmiset usein pelästyvät kyytä, koska sen havaitsee vasta aivan kohdalla. Miten se onnistuu aina yllättämään? Kyy voi olla lämmittelemässä aurinkoisella kivellä pitkiä aikoja, eikä välttämättä kuule hiljaisesti lähestyvää ihmistä. Tömistely auttaa kyytä havaitsemaan värähdykset kauempaa, ja silloin se ehtii piiloutua.

Mikä houkuttaa kyy pihan?

Normaalisti kyyt ei tarvitse murehtia, mutta jos kulkelemme kyyt pienten lasten kanssa, myrkyllinen purema aiheuttaa luonnollisesti huolta. Viileää paikkaa etsivä kyy voi hakeutua jopa avonaisesta ovesta sisään.

Miten kyyille sitten ilmaistaan, että se saisi mielusti jatkaa matkaansa? Omasta pihasta voi ainakin tehdä sille epähoukuttelevan – kyy pitää rojukoista ja kivikoista, joihin on helppo piiloutua. Se myös pitää pitkistä kasvillisuudesta, jonka seassa on viileää ja saaliiksi myyriä. Kannattaa siis pitää nurmikko lyhyenä, jos sellaista on, ja siivota piha. Muurahaiset tai siilit eivät pidä käärmeitä loitolla, vaikka näin usein luullaan.

Nuori kyy ei osaa säännöstellä myrkkyä

Käärme ei halua tuhata myrkkyään huvikseen, joten se puree myrkkypureman vain äärimmäisessä tilanteessa, kun se kokee olonsa hyvin uhatuksi. Mieluummin kyy varoittaa kohdettaan nappaamalla ”kuivan” puraisun nilkasta. Pienet kyyt ovat kuitenkin vaarallisia, sillä ne eivät vielä osaa säännöstellä myrkkyt määrää – vaaran uhatessa se saattaa tyhjentää koko myrkkyvarastonsa kohteeseen. Vasta vanhempana kyy oppii säännöstelemään myrkkyä.

Kyy käyttää myrkkyään saalistamiseen. Myyrät ovat sen lempiruokaa. Etelämpänä punkkialueilla kyyllä on tärkeä merkitys puutiaiskantojen hillitsijänä. Se kun poistaa maisemista myyriä, joista nuoret puutiaisnymfit imevät ensimmäisen verieriansa.

Suomen ainoalla myrkkykäärmeellä on tunnistettava sahalaitakuvio selässä. Joskus tavataan hyvin tummia kyyt, joilla selän kuvio ei välttämättä erotu. Ylläksen korkeuksilla kyyt ei voi sekoittaa muihin käärmeisiin, koska muut käärmeet eivät täällä elä.

Minttu

KAUNEUTTA, TERVEYTTÄ

TIE HYVAAN OLOON

YlläsWellness

Hierontaa, Hemmottelua, Rentoutuskelluntaa
Suolahuonehoitoa, Kosmetologin palveluja...

www.yllaswellness.fi
DaySpa 040 540 7347 FysiYlläs

Lapland Hotel Saagassa

Tunturituulen Hoidot

Kaupinjärventie 4, 95970 Äkäslompolo

Koulutettu hieroja Sirpa Rajala

P. 044 559 2329 • tunturituuli@gmail.com

Hieronta | Kuivakuppaus | Äänimaljahoidot

Vyöhyketerapia / Vauvavyöhyketerapia

Anita Jauhojärvi

Ajanvaraus:
040 847 0744

Tunturikylän
Fysioterapia Ylläsjärvi

Kipuhoidot/rasitus- ja urheiluvammat/hieronta

Palvelemme: MA-PE 9-16

sopimuksen mukaan myös muina aikoina.

Puh. 045 178 8555

www.kampaamokuura.fi • kotamäentie 3, 95980 Ylläsjärvi
varaa.timma.fi/kuura

Parturi-Kampaamo
TARJA

AVOINNA: MA-PE 10-17, www.yllasparturi.fi

P. 040 5475 550, Passipaikka 1, Äkäslompolo